

“Όταν φθάση εἰς ἡλικίαν τινὰ ὁ ἄνθρωπος, παύει πλέον αὐξάνων· ἔκτοτε δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ περιορίζεται· διαρκεῖ δὲ κατὰ μέσον ὄρον ἐπτάκις 20 ἢ 21 ἔτη κατ’ ὅσον ἐξακκλουδεῖ τελειοποιούμενος.

Ἐκ χιλίων ἀνθρώπων ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι 35 ἢ 36 ἀποθνήσκουσι κατὰ πᾶν ἔτος, ὀλιγώτεροι δὲ ἐν ταῖς μικραῖς, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς χωρίοις.

Τὰ ὑγιέστατα παιδιά γεννῶνται κατὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον, Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον· γεννῶνται δὲ 104 ἀρσενικά καὶ 100 θήλυκά περίπου· ἀλλ’ ἀποθνήσκουσι πλείοτερα ἐκ τῶν πρώτων κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παρα τὰ δεύτερα, ὥστε περὶ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν τὰ δύο γένη ἰσαριθμοῦνται.

Σταθερότης, Ἀστασία.^(α)

Οὐδὲν γίνεται ἐν τῇ φύσει μόνιμον ἄνευ ἐπιμονῆς. Ἐπιμένων ὁ μικρὸς καὶ σχεδὸν ἀφανὴς σκώληξ κατατρῶγει ὑψηλοτάτην καὶ ογκώδη δρῦν· ἐπιμένοντα τὰ ἔντομα ἀπογυμνοῦσι τῶν φύλλων μεγάλα δένδρα.

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ πάντα τὰ καλὰ προέρχονται ἐκ τῆς σταθερότητος, δηλ. τῆς ἐπιμονῆς. Διὰ τὴν ἐπιμονὴν τῶν κόπων προώδευσαν αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι. Διὰ τὴν ἐπιμονὴν τῶν περιηγητῶν καὶ θαλασσοπόρων ἐγνώσθησαν τόσοι

(α) Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου παραρτήματος τοῦ Κατόπτρου τῆς κοινωνίας.

τόποι, ἀνεκαλύφθησαν δὲ τόσα μυστήρια τῆς φύσεως. Διὰ τὴν ἐπιμονὴν τῶν λαῶν ἠλευθερώθησαν ἐκ τῆς δουλείας πολλαὶ χῶραι τῆς Εὐρώπης, ἡ Βαταυΐα, ἡ Ἐλουητία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἑλλάς, ἐσχάτως δὲ καὶ ἡ Ἰταλία· ἴσως μάλιστα μετ' ὀλίγον ἠλευθερωθῶσι καὶ ἄλλαι. Ἐξ ἐναντίας ἡ ἀκλόνητος ἐπιμονὴ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ κακὸν βλάπτει οὐ μόνον ἰδιώτας, ἀλλὰ καὶ ἔθνη ὁλόκληρα· ὥστε το πάθος τοῦτο, ἢ ὁ χαρακτήρ οὗτος φέρει, πάντη ἐναντία ἀποτελέσματα κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ὅπου ὑπάρχει ἀστασία, οὐδεμία γίνεται πρόοδος οὔτε ἐπιστημονική, οὔτε τεχνική, οὔτε πολιτική. Τὰ καλὰ κατορθοῦνται διὰ τῆς συνεχείας τῶν κόπων, μάλιστα δὲ τὰ μεγάλα καὶ γενικά, κατῶς ἡ ἀποξήρανσις λιμνῶν, ἡ καλλιέργεια χέρσου γῆς, ἡ ἐξομάλυνσις βουνῶν, ἡ ἠθοποίησις τινος λαοῦ, καὶ οὔτω καθεξῆς. Τὰ τοιαῦτα ἔργα συνίστανται ὡς ὅλον τι ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων μερῶν, ἀποτελοῦσιν εἶδος τι οἰκοδομῆς· ἀλλ' ὅταν διακοπῇ ἡ ἐργασία, τὸ πρᾶγμα μένει ἀτελές, καὶ ὅ,τι δὲ ἐγένετο ἤδη ἀπογίνεται μετ' ὀλίγον καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν πρώτην κατάστασιν. Ὀλίγοι ὑπῆρξαν ἐκ τῶν ἀρχαίων τοσοῦτον ἄστατοι, ὅσον ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ Πύρρος, Δημήτριος ὁ πολιορκητῆς καὶ τινες ἄλλοι τοιοῦτοι. Διὰ τοῦτο καὶ κακὸν τέλος ἔλαβον.

Ὁ ἄστατος ἄνθρωπος μένει διὰ παντὸς ἐπιπόλαιος, ἀμαθῆς καὶ ἄθλιος ὡς πρὸς πάσας τὰς ἐπιχειρήσεις· διότι οὐδεμίαν φέρει εἰς αἴσιον πέρας· ὅθεν ἐξ ἀνάγκης ταλαιπωρούμενος δυστυχεῖ. Ἐξ ἐναντίας δὲ ὁ σταθερός, ὁ ἐπιμονος, ἐπιτυγχάνει σχεδὸν πάντοτε τοῦ σκοποῦ, κατορθοῖ δὲ ἐπὶ τέλους καὶ τὰ φαινόμενα πρότερον ἀκατόρθωτα. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει πολλὰ παραδείγματα σταθερότητος, ἐξ ἧς

προήλθον μεγάλα καλὰ καὶ κακὰ ἐξίσου. Ἐκλέγομεν δ' ὡς περιεργότατα τὰ ἐξῆς.

Μετὰ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, τὸν Ἀννίβαν καὶ τὸν Καίσαρα, σπανίως ἐφάνη ἐν τῷ κόσμῳ χαρακτήρ τοσοῦτω σταθερός, ὅσῳ ὁ ΙΒ' Κάρολος, ὅστις ἐβασίλευσε δεκαπενταετῆς ἤδη τῆς Σουηδίας κατὰ τὸ 1682, ἐπολέμησεν ἀνευδότης καὶ πολλάκις πρὸς Φρεδερίκον βασιλέα Δανίας, τὸν μέγαν Πέτρον αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας καὶ τὸν Αὔγουστον βασιλέα τῆς Πολωνίας.

Ὁ ἄξιος ὅμως αὐτοῦ ἀντίπαλος, ὁ μέγας Πέτρος, οὐ μόνον πολέμους πολλοὺς κατὰ τοῦ Καρόλου καὶ κατὰ τῶν Τούρκων εὐτυχῶς διεξήγαγεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολυμιγοῦς ἔθνους ὅλου τῶν Ῥώσων ἀνέλαβεν ἐπιμόνως τὴν δυσκατόρθωτον μεταρρύθμισιν, ἀντιμαχόμενος πρὸς παντοίας προλήψεις καὶ στάσεις μέχρι θανάτου, ὅστις συνέβη τῷ 1725.

Ἄλλὰ πάντας ἴσως τοὺς σταθεροὺς χαρακτήρας ὑπερέβησαν οἱ δύο αὐτοκράτορες Ναπολέοντες, ἐξ ὧν ὁ μὲν Βοναπάρτης διαπρέψας ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τοῦ Τόλωνος (Toulon) προήχθη διὰ τῆς ἀνδρίας εἰς τοὺς ὑπερτάτους στρατιωτικοὺς βαθμοὺς, ὡς στρατάρχης ἐν Ἰταλίᾳ κατέστρεψεν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους πέντε ἐχθρικοὺς στρατοὺς, ἠνάγκασε τοὺς δοῦκας τῆς Πάρμας καὶ Μυτίνης καὶ Ἐτρουρίας, τὸν βασιλέα τῆς Σαρδηνίας καὶ τὸν Πάπαν εἰς ἐξαίτησιν εἰρήνης, τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὔστρίας εἰς παραχώρησιν τῆς Αὔστριακῆς Βαταυίας καὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Μεδιολανικῆς χώρας, ἐξεστράτευσεν εἰς Αἴγυπτον (1798), ἣν καὶ ὑπέταξε· καταβαλὼν δὲ τὸ Διευθυντήριον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ εἰς Γαλλίαν ἀνηγορεύθη πρῶτος ὕπατος ἐπὶ δέκα ἔτη, ἐνίκησε τοὺς Αὔστριακοὺς ἐν Μαρέγγῳ, εἰρηνοποίησε τὴν Γαλλίαν,

ἀνεκάλεσε τοὺς φυγάδας, ἢ μετανάστας γάλλους, ἐξέδωκε τοὺς γαλλικοὺς κώδικας τῶν νόμων, ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῆς γερουσίας (1804) ἀπὸ ἰσοβίου ὑπάτου, οἷος ἦτο κατὰ το ψήφισμα αὐτῆς (1802), ἔπειτα βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας· ἐξεστράτευσεν εἰς Γερμανίαν καὶ Πολωνίαν (1806—1807), εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου ὅμως ἐν πέντε ἔτεσιν ἀπώλοντο 400,000 Γάλλοι· ἀνηγόρευσε βασιλεῖς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τὸν Ἱερώνυμον τῆς Βεστφαλίας, τὸν Ἰωσήφ τῆς Ἰσπανίας, καὶ τὸν Λουδοβίκον τῆς Βαταύιας· ἀλλὰ διαζεύξας τὴν σύζυγον αὐτοῦ Ἰωσηφίνην ὡς ἄτεκνον, ὅπως νυμφευθῆ τὴν κόρην τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, ἀντιποιούμενος δὲ καὶ τῆς Ῥώμης, ἀφωρίσθη ὑπὸ τοῦ Πάπα· ὤρμησε πάλιν κατὰ τῆς Ῥωσσίας μετὰ 450,000, ἀλλὰ νικήσας καδμείαν νίκην ἐπέστρεψεν οἰκτρῶς, φθαρέντος ὄλου σχεδὸν τοῦ στρατοῦ ἐν μέσῳ τῶν χιόνων καὶ παγετῶν τῆς Σκυθίας. Ἄλλ' ἐπιμένων πάντοτε ἀντίεστη πάλιν πρὸς τοὺς πολεμίους εἰσβαλόντας. Δεχθείσης ὅμως αὐτοῦ τῆς πρωτεύουσας, παρητήθη τοῦ θρόνου (1814) περιορισθεὶς ὡς κυριάρχης ἐν τῇ νήσῳ Αἰθάλια (Ἑλβα). Ἄλλ' αἰφνης ἀναφανείς τῷ 1815 εἰσῆλθεν εἰς Παρισίους, μετὰ δέ τινας συγκρούσεις καταπολεμηθεὶς ὑπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν συμμαχούντων ἐνικήθη ἐν Οὐατερλῶ τοῦ Βελγίου· μετὰ δὲ τὴν παραίτησιν τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ κατέφυγεν εἰς Rochefort ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου Βελλεροφώντος, ἀλλὰ κηρυχθεὶς παρὰ τῶν Ἄγγλων αἰχμάλωτος ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον τῆς ἁγίας Ἐλένης, ὅπου καὶ ἀπέθανεν. Ὅποια σταθερότης, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δοξομανῆς καὶ ἐπὶ βλάβῃ πολλῶν συνάμα ἐθνῶν!

Ὁ δὲ νῦν αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος Ναπολέων, ἀνεψιὸς τοῦ ἤδη ἐξιστορηθέντος, μετανάστης ἀπὸ Βαυαρίας καὶ Ἐλουητίας εἰς Ῥώμην μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐμελέτα

μὲν ἀκαταπαύστως τὰ σχέδια τῆς ἀνακτήσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου ἀμέσως μετὰ τὴν Ιουλιανὴν ἐπανάστασιν, ἀλλ' ἀποτυχὼν τοῦ σχεδίου του καὶ ἐξορισθεὶς ἐζήτησε (κατὰ τὸ φαινόμενον ἴσως) ὑπεράσπισιν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου· ἀλλ' ἀποκρουσθεῖσης τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ, ἐνησχολήθη περὶ τὴν μάθησιν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιστημῶν ἐν Ἐλουητία, καὶ ἔκτοτε ἐξηκολούθησε θεωρῶν τὸν θεῖον αὐτοῦ ὡς ἀπόστολὸν τινα, ἢ προφήτην μεγάλων μεταβολῶν, ὡς ἀρχηγὸν δυναστείας, ὡς ἐνσάρκωσιν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ μοναρχικοῦ πνεύματος. Καθὼς δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς οὐδόλως σχεδὸν εἶχεν ὕπνον ἐνθυμούμενος τοῦ Μιλτιάδου τὰ τρόπαια, οὕτω καὶ αὐτὸς οὐδεμίαν τοῦ λοιποῦ εἶχεν ἡσυχίαν, ἀναλογιζόμενος τοῦ θεοῦ τὰ κατορθώματα, ὡς κληρονομίαν πολύτιμον. Ταῦτα φρονῶν ὁ Ναπολέων διεβουλεύετο ἤδη σπουδαίως ἵνα καταβάλλῃ ἐκ τοῦ θρόνου τὸν Φίλιππον· ὅθεν εἰσέβαλε τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1836 εἰς Ἀργεντόρφατον ἐπὶ τεσσέριππου ἀμάξης, ὡς ἂν ἦρχετο εἰς ἑορτήν τινα ἢ πανήγυριν, ἄνευ δὲ ἐλέγχου συνειδήσεως, οὐδὲ φόβου τινὸς, διῆλθεν ὀλόκληρον τὴν νύκτα κοιμώμενος, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ αὐτῷ τῷ Ναπολέοντι, πρὶν ἀνατεῖλῃ ἡ ἡμέρα καὶ τῆς φονικωτάτης μάχης· ἀλλὰ μὴ εὐρῶν προθύμους εἰς ἐπανάστασιν οὔτε τοὺς ἀξιωματικούς οὔτε τοὺς στρατιώτας συνελήφθη ἄνευ ἀντιστάσεως, ἀντὶ παντὸς δὲ ἄλλου λόγου ἐξέφρασε τοὺς ἐξῆς μόνον λόγους· “Εἰμὶ λοιπὸν αἰχμάλωτος· τοῦτο καὶ ἐγὼ ἤθελον· ἀλλ' οὐ καταζήσω ἐν τῇ ἐξορίᾳ.” Ἀπαχθεὶς δὲ εἰς Παρισίους ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου εἰς τὰς Ὁμοσπόνδους τῆς Ἀμερικῆς ἐπαρχίας· ἐκεῖθεν ὅμως γράφων πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ διὰ ποιητικῆς λογογραφίας, εἴτε ῥωμαντισμοῦ, ἀπεδείκνυε πάντοτε τὸν σταθερὸν αὐτοῦ σκοπὸν, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν ὑπάτον βαθμὸν τῆς πολιτικῆς

δυνάμειος· χάριν δὲ τούτου ἐπιστρέψας εἰς Εὐρώπην παρεμύσθησε τοῦλάχιστον τὴν μητέρα Ὠρτενσίαν πνέουσαν ἤδη τὰ λούσθια, καὶ ἀποθανοῦσαν τῷ 1837.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ναπολέων γράψας ὡς ἀπολογία σφοδρότατην κατὰ τοῦ Φιλίππου ὑπόμνημα ἢ νέον Φιλιππικὸν ἐμακρύνθη τῆς Ἐλουητίας κατ' αἴτησιν αὐτοῦ, καὶ κατέφυγεν εἰς Ἀγγλίαν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐν μέσῳ ποικίλων εὐπαθειῶν καὶ διαχύσεων τὴν βασιλείαν ὠνειρεύετο· ὅθεν προσελάμβανε πάντοτε νέους φίλους ἀξιούς καὶ δερμιουργούς, ὡς ἦτο αὐτὸς μεγαλειπήβολος. Ἐκ τῶν ἑτεροφώτων τούτων πλανητῶν, ὑφ' ὧν κατὰ διαφόρους ἀποστάσεις περιστοιχίζετο, ἦτο καὶ ὁ Περσινῦς, ὅστις ἐξετέλει προθύμως καὶ ἐπιτηδείως πάντα τὰ ἀρμόδια σχέδια πρὸς τὸ μελετώμενον σύστημα, ἐκίνει δὲ μετὰ πολλῆς δεξιότητος τῆς συνωμοσίας τὰ ἐλατήρια, ὡς καρτερικὸς κατὰ τὴν ἀκμὴν τῶν πραγμάτων καὶ πρὸς τοὺς κινδύνους ἀκατάπληκτος.

Ἐπιστάντος δὲ ἤδη τοῦ καιροῦ, ὁ Ναπολέων ἔρριψεν αὐτίς τὸν κύβον, μηδενὸς εἰδότος ποῦ ὑπάγει· καὶ ἐπιβὰς ἀτμοκινήτου ἔρχεται, ὡς ἐπὶ Θεωρίαν οἱ ἀρχαῖοι, ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς τύχης αὐτοῦ παρακολουθούμενος καὶ μετὰ πάντων τῆς βασιλικῆς δυναστείας τῶν παρασήμων, δηλ. πολυτελοῦς ἀποσκευῆς, πολυαρίσμου δεραπόντων δορυφορίας, ὀψοποιῶν, ἱππέων, κυνηγῶν, οἰκονόμων, γραμματέων, κουρέως καὶ λαμπρᾶς οἰκιακῆς ἐνδουχίας· παρηκολούθει δὲ καὶ ἀετὸς χειροθήτης, προωρισμένος, καθὼς ἢ ἔριφος τοῦ Σαρτωρίου (ἴδε Πλούταρχον), εἰς δραματικὸν ἀποτέλεσμα· ἐν γένει δὲ πᾶσα ἢ προπομπή ἦτο θεατρικώτερόν πως προπαρασκευασμένη. Ἀποβιβασθεὶς ὅμως (6 Αὐγούστου 1840) εἰς Γεσσοριακόν, οὐδεμίαν εἶδε πάλιν ἐκ τῶν αὐτόθι στρατιωτῶν προδυμίαν, ἀνα-

πετασθείσης τῆς σημαίας· ὅθεν ἀναγκασθεὶς εἰς φυγὴν ἐκολύμβησεν ὅπως ἔλθῃ εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ συλληφθεὶς ἀπήχθη πάλιν εἰς Παρισίους ὡς ὑπόδικος· καὶ δικαζόμενος παρὰ τῶν τιμούχων ἔδειξε μὲν καὶ αὐτὸς ῥητορικὴν δύναμιν καὶ φρόνημα ἐξηρμένον καὶ πεποίθησιν εἰς ἑαυτὸν καὶ ὅλως νεοφανῆ πλεονεκτήματα· ἀλλ' ὁ λόγος αὐτοῦ ἐνεψυχώθη μάλιστα ὑπὸ τῆς χειμάρρου δίκην βεούσης παθητικῆς· εὐγλωττίας τοῦ περιωνύμου συνηγόρου καὶ βουλευτοῦ Βεριέρου. Καὶ ὅμως οὐχ ἥττον καταδικασθεὶς εἰς εἰρκτὴν διὰ βίου ἐπέμφθη εἰς τὸ φρούριον Χάμ. Ἐμβὰς δ' ἐκεῖ ἐξεφώνησε τοὺς ἐξῆς ἀξιοσημειώτους λόγους· “Ἐνταῦθά εἰμι ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Ἴδου ὁ ἄνθρωπος· ἴδου τὸ δράμα”!

Κατάκλειστος ὅμως ὕστερον, ὡς λέων ἐντὸς ζωγρείου, παρωξύνετο ὁσημέραι καὶ ἐγίνετο ἑαυτοῦ θυμοειδέστερος· ἐφιλονεῖκει δὲ μετὰ τοῦ φρουράρχου καὶ τῶν ἄλλων ἀξωματικῶν, ἃν καὶ εὐπειθῶς προσεφέροντο πάντοτε, ἕως οὗ κατώρθωσεν ἵνα δραπετεύσῃ καὶ ἐπανεέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν· διαμείνας δὲ αὐτόσι μέχρι τῆς παραιτήσεως τοῦ Φιλίππου, ἦλθε πάλιν εἰς Γαλίαν (1848), ὅπως ἐκλεχθῆ βουλευτής· ἀλλ' ὕστερον ἀνηγορεύθη δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας οὐ μόνον πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτωρ.

Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἔχει πολλάκις ἡ σταθερότης, βοηθούσης καὶ τῆς συνέσεως, ἐπιλαμβανομένης δὲ καὶ τῆς τύχης, δηλ. τῆς φαρᾶς τῶν πραγμάτων. Ὅταν ὅμως προέρχεται ἐκ δοξομανίας, πόθου ἐκδικήσεως καὶ πλεονεξίας πρὸς βλάβην ἄλλων, ἐκτρέπεται εἰς ἰσχυρογνωμοσύνην καὶ γίνεται θλιβερὸν ἐλάττωμα. Ὑπ' αὐτοῦ κυριευόμενος ὁ Α΄. Ναπολέον ἠδιαφόρει σχεδόν, ἂν ἔπασχον τοσοῦτοι λαοί, ἂν ἐφονεύοντο μυριάδες πολλαί, ἂν ἐλεηλατοῦντο ἐπαρχίαι, ἂν κατεστρέφοντο

χωρία· τετρακόσiai χιλιάδες Γάλλων ἀπώλοντο μόνον ἐν Ἰσπανίᾳ, ὑπὲρ τὰς πεντακοσίας δὲ ἴσως ἐν Ῥωσίᾳ ἐπὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐκστρατείας· πόσοι δὲ ἄρα γε κατὰ τὰς ἄλλας μάχας ἐξ αὐτῶν τούτων, καὶ πόσοι ἐκ τῶν πολεμίων κατ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, ἀφ' ὅτου ἡ Γαλλικὴ δημοκρατία ἐπλημμύρισεν ὡς βιαιότατος χεῖμαρρος· τὸ δὲ πλῆθος τῶν διασκορπισθέντων ἑκατομμυρίων τίς ἀκριβῶς συμπεραίνει; Ἀλλὰ στυγερώτατος πάντων τῶν ὑπὸ ὀλεθρίας σταθερότητος κινήσέντων ποτὲ πολέμων ἀπεδείχθη κατ' ἡμᾶς αὐτοὺς ὁ τοῦ προέδρου τῆς ἀμερικανικῆς βορείου συμπολιτείας Λιγκόλν· διότι παραταθεῖς εἰς τέσσαρα ὅλα ἔτη ἐρήμωσε μὲν γεωργῶν τὰς πεδιάδας, ἐξήπλωσε δὲ ὡς νεκρικὴν σινδόνα πένθος καὶ κατήφειαν εἰς ἅπασαν τὴν χώραν, ἐξαντλήσας δὲ ἀπείρους θησαυροὺς αὐτόθι ἐκοινώνησε τὰ φρικώδη αὐτοῦ ἀποτελέσματα καὶ εἰς μυριάδας ἀργούντων βιομηχάνων· ταῦτα δὲ πάντα ἐπὶ προφάσει τῆς τῶν Αἰθιοπῶν δούλων ἐλευθερώσεως! Ἀλλὰ “Τὸ καλὸν οὐ καλόν, ἂν μὴ καλῶς γένηται.”

I. N. Λεβαθεύς.